

Quickscan flora en fauna De Horst Druten

Datum: 20 november 2013
Project: 1495
Opdrachtgever: BOPOC Arch. En Partners
Auteur: Bureau van Nierop
Bisschop Rythoviusdreef 6A
5561 TD Riethoven

Colofon

Projectnummer: 1495
Auteur: ing. L.J.M. Pruijsten
Veldmedewerkers: ing. L.J.M. Pruijsten

Copyright: BOPOC Arch. En Partners / Bureau van Nierop

Redactie en eindcontrole: ir. L.J.A.M. van Nierop

Autorisatie: ir. L.J.A.M. van Nierop

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van BOPOC Arch. En Partners en/of Bureau van Nierop
--

Ingenieursbureau van Nierop
Planologie, Ecologie en Bosbouw

Bisschop Rythoviusdreef 6a
5561 TD Riethoven
Tel.: (0497) 53 54 00
Fax.: (0497) 53 51 00
Email: info@bureauvanierop.nl

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel onderzoek	4
1.3 Opbouw rapport	4
Hoofdstuk 2. Wettelijk kader	5
2.1 Gebiedsbescherming	5
2.1.1 Natuurbeschermingswet	5
2.1.2 EHS	5
2.1.3 Uitvoering Natuurbeschermingswet 1998	5
2.2 Soorten bescherming	6
2.2.1 Flora- en Faunawet	6
2.2.2 Uitvoering Flora- en Faunawet	6
Hoofdstuk 3. Onderzoekslocatie	7
3.1 Beschrijving onderzoekslocatie	7
3.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	10
3.3 Beschrijving geplande maatregelen	10
Hoofdstuk 4. Onderzoeksmethode	11
4.1 Literatuurstudie en deskresearch	11
4.2 Veldbezoek	11
Hoofdstuk 5. Resultaten onderzoek	12
5.1 Resultaten literatuurstudie en deskresearch	12
5.1.1 Flora	12
5.1.2. Vogels	12
5.1.3. Grondgebonden zoogdieren	12
5.1.4 Vleermuizen	12
5.1.5 Amfibieën en reptielen	12
5.1.5 Vlinders en Libellen	12
5.1.6 Overige beschermde soorten	13
5.2 Resultaten veldbezoek	13
Hoofdstuk 6. Effectenbeoordeling	13
Hoofdstuk 7 Conclusie en aanbeveling	13
Bijlage 1 Natuurbeschermingswet 1998	14
Bijlage 2 Ecologische Hoofdstructuur	15
Bijlage 3 Soortenbescherming	16

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor deze quickscan is de geplande ruimtelijke ontwikkeling op een perceel aan de Horst te Druten, gemeente Druten, provincie Gelderland. De geplande ontwikkeling bestaat uit de realisatie van een woning.

1.2 Doel onderzoek

In het kader van ruimtelijke ontwikkelingen en ruimtelijke plannen zoals, bestemmingsplannen, is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en elementen. Er dient een ecologische waardebeoordeling te worden uitgevoerd. Het doel van deze rapportage is om in te schatten, of er binnen het plangebied planten- en/of diersoorten aanwezig zijn, die volgens de huidige wetgeving een beschermde status hebben. Ook dient er vastgesteld te worden of het plangebied in potentie geschikt is voor bepaalde soorten. Indien een planlocatie zich nabij een beschermd gebied bevindt, zoals nabij de EHS of een Natura 2000 gebied, dient tevens te worden vastgesteld of de voorgenomen activiteiten een negatief effect kunnen hebben op het beschermde gebied. Ook dient te worden bepaald of geplande ingreep een mogelijke afbreuk doet op de werking van de EHS of de waarde van het gebied.

Het doel van dit onderzoek is om vast te stellen of de geplande maatregelen in conflict zijn met de Flora- en Faunawet of met gebiedsbescherming. Dit dient te worden getoetst door vast te stellen of er op dit moment beschermde soorten aanwezig zijn binnen de onderzoekslocatie. Ook wordt gekeken of de locatie deel uitmaakt van een beschermd gebied en of dat de geplande maatregelen invloed hebben op beschermde gebieden. Daarnaast dient te worden vastgesteld of er op dit moment potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die van belang zijn voor beschermde soorten en of er in de directe omgeving beschermde gebieden aanwezig zijn die beïnvloed worden door de geplande maatregelen.

1.3 Opbouw rapport

- In hoofdstuk 1 wordt een korte inleiding gegeven op de aanleiding van deze quickscan;
- Hoofdstuk 2 omschrijft het wettelijke kader, hier wordt een korte toelichting gegeven op de natuurwetgeving, waarin soortenbescherming en gebiedsbescherming aan bod komen;
- In hoofdstuk 3 wordt de onderzoekslocatie beschreven. Hierbij wordt de huidige en de geplande situatie behandeld en de ligging ten opzichte van beschermde gebieden;
- Hoofdstuk 4 geeft een toelichting op de gebruikte onderzoeksmethode die is uitgesplitst in een literatuurstudie en een veldbezoek.
- In hoofdstuk 5 worden de resultaten uit de inventarisatie weergegeven;
- Hoofdstuk 6 behandelt de effecten van de ingreep en de soorten die er (mogelijk) voor komen.
- In hoofdstuk 7 wordt op basis van de effectenbeoordeling uit hoofdstuk 6 een advies opgesteld.

Hoofdstuk 2. Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt kort het wettelijke kader en de toepassing op ruimtelijk ingrepen beschreven.

In Nederland vindt de bescherming van natuur plaats door Europese en nationale wetgeving. De Europese wet- en regelgeving uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn is opgenomen in de nationale Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en Faunawet.

2.1 Gebiedsbescherming

Het beschermen van bijzondere en waardevolle gebieden in Nederland is opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wet is per 1 oktober 2005 van kracht. Hieronder worden kort de doelstellingen van deze wet weergegeven. Ook wordt de Ecologische Hoofdstructuur beschreven.

2.1.1 Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van natuurgebieden. In deze wet zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. De gebieden die hieronder vallen vormen samen het Natura 2000 netwerk. Dit wijd Europees netwerk bestaat uit:

- Speciale Beschermingszones (SBZ-V) van de **Vogelrichtlijn** (voor 181 kwetsbare vogelsoorten en voor trekvogels in voornamelijk waterrijke gebieden);
- Speciale Beschermingszones (SBZ-H) van de **Habitatrichtlijn** (voor 200 habitattypes en voor ongeveer 700 soorten planten en dieren).

2.1.2 EHS

De Ecologische Hoofdstructuur of EHS is een netwerk van zowel grote als kleine gebieden waar de natuur (flora en fauna) voorrang heeft. De EHS is bedoeld om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Het netwerk helpt te voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde natuurgebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen.

Grote delen van de EHS vallen samen met Natura 2000 gebieden. In Nederland valt de Habitatrichtlijn geheel en de vogelrichtlijn gedeeltelijk samen met de EHS.

De EHS is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst.

2.1.3 Uitvoering Natuurbeschermingswet 1998

EHS

In of in de nabijheid van een EHS gebied geldt het 'Nee, tenzij' principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als de ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Natura 2000

Voor een natura 2000 gebied geldt ook dat ontwikkelingen niet zijn toegestaan als de wezenlijke kenmerken of waarden van een gebied aantasten. Plannen die van invloed kunnen zijn op een aanwezen gebied moeten vooraf worden getoetst. Het toetsingskader bestaat uit drie stappen.

- Bij het nemen van beslissingen over plannen moet rekening worden gehouden met de instandhoudingsdoelen uit de natuurbeschermingswet;
- Als er te beschermen waarden in het geding kunnen komen, moet er een passende beoordeling worden gemaakt;
- Als substantiële schade aan beschermde habitatten te verwachten is, kan slechts bij dwingende reden van openbaar belang én aantoonbare afwezigheid van een alternatief plan tot uitvoering worden overgegaan. In dat geval is compensatie verplicht.

Voor een uitgebreide beschrijving van de gebiedsbescherming wordt verwezen naar bijlage 1 en 2.

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is sinds 1 april 2002 in de Flora- en Faunawet geregeld. De doelstellingen en van deze wetgeving zijn hieronder beknopt weergegeven.

2.2.1 Flora- en Faunawet

Het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten is in de Flora- en Faunawet geregeld. Deze wet hanteert daarbij dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn.

2.2.2 Uitvoering Flora- en Faunawet

Bij ruimtelijke ingrepen is de soortenbescherming van toepassing op de huidige aanwezige soorten in het plangebied of in de direct omgeving hiervan. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden.

Indien zogenaamde 'strikt' beschermde soorten voorkomen (beschermde Rode lijst soorten en Habitatrichtlijn IV-soorten) is bescherming in het kader van de Habitatrichtlijn en/of Flora- en Faunawet van toepassing. Ontheffing is alleen mogelijk op basis van een passende beoordeling in het kader van de Flora- en Faunawet. De resultaten van een quickscan kunnen een passende beoordeling zijn. Het kan echter ook zo zijn dat een aanvullend project- en compensatieplan noodzakelijk is om de effecten van de ingreep in detail te beschrijven.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en Faunawet wordt verwezen naar bijlage 3.

Hoofdstuk 3. Onderzoekslocatie

3.1 Beschrijving onderzoekslocatie

De onderzoekslocatie is gelegen aan de Horst te Druten (afbeelding 1). De locatie bestaat uit een aantal oude opslagloodsen en verharding. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit de bebouwde kom van Druten en enkele bedrijfspanden.

Zoals op onderstaande afbeelding is te zien is het plangebied gelegen aan de rand van Druten. In de directe omgeving zijn ook de Afferdsche en Deetsche waarden gelegen. In dit natuurgebied is Rijkswaterstaat bezig is met een herinrichting van de uiterwaarden.

Op de volgende pagina zijn enkele foto's opgenomen die een indruk geven van de onderzoekslocatie.

Afbeelding 1. Onderzoekslocatie

Foto 1. Onderzoekslocatie, gezien vanaf de Horst

Foto 2. Te verwijderen loods.

Foto 3. Te verwijderen schuur (links) en opstal (rechts)

Foto 4. Struweel naast loods

3.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

De onderzoekslocatie heeft zelf geen status in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000, Vogel- of Habitatrichtlijn en Beschermd Natuurmonument). In de directe omgeving is wel een Natura 2000 gebied in ontwerp aanwezig "Uiterwaarden Waal", dit gebied valt ook binnen de EHS.

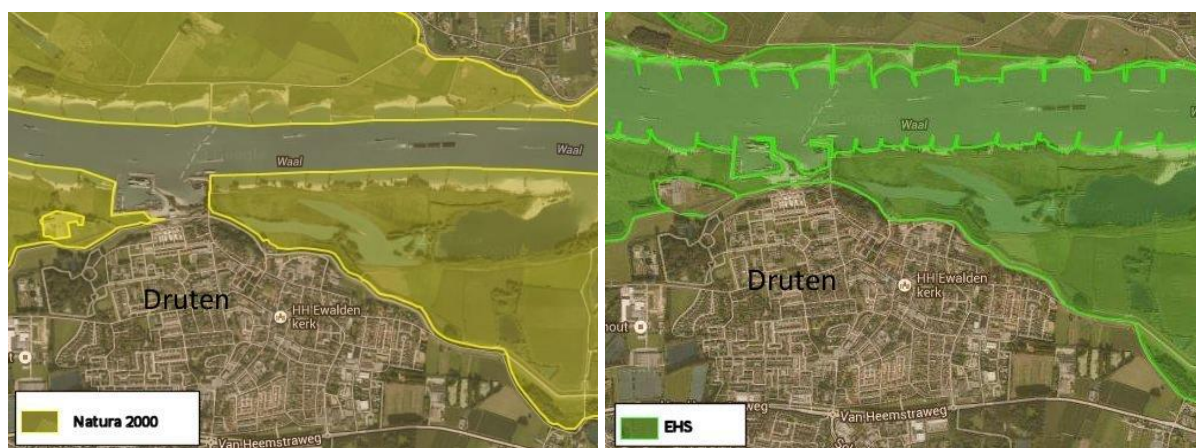
Dit natura 2000 gebied heeft betrekking op het uiterwaardengebied tussen Nijmegen en Zaltbommel. Binnen dit terrein overheersen natte biotopen zoals geulen, strangen, vochtige graslanden, moerassige ruigten en zacht hout oobossen. De biotopen zijn gedurende het hele jaar belangrijk als rust en foerageergebied voor water- en graslandvogels. Het meest westelijke deel is aangewezen onder de Habitat richtlijn terwijl het hele Natura 2000 gebied is beschermd onder de vogelrichtlijn.

Enkele kenmerkende habitattypen die voorkomen binnen het gebied zijn:

- 6510 Glanshaverhooilanden
- 6120 Stroomdalgraslanden
- 91E0 Vochtige alluviale bossen (in dit geval zacht hout oobossen)

Deze drie typen, met name Habitattype 6510 en 6120, zijn sterk bedreigd en grotendeels beperkt tot ons land. Nederland heeft dan ook een grote internationale verantwoordelijkheid voor deze typen. De grootste storingsfactoren voor dit natura 2000 gebied en habitattypen zijn oppervlakte verlies, de ver-thema's, verandering in stroomsnelheid rivieren, versnippering en verontreiniging.

Gezien de geplande lokale maatregelen zal dit geen afbreuk doen op de natuurwaarden en kwaliteit van het gebied. Daarnaast worden de wezenlijke kenmerken, instandhoudingsdoelen en kwaliteiten niet beïnvloed of beschadigd. Daarnaast worden de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet aangetast.

Figuur 2. Natura 2000 en EHS (bron: symbiosys alterra)

3.3 Beschrijving geplande maatregelen

De geplande maatregelen bestaan uit de realisatie van een woning binnen de onderzoekslocatie. Hiervoor worden de aanwezige loodsen en opstallen gesloopt en de verharding verwijderd.

Hoofdstuk 4. Onderzoeksmethode

4.1 Literatuurstudie en deskresearch

Voor de literatuurstudie is gebruik gemaakt van gegevens uit bronnen als waarnemingen.nl, telmee.nl, zoogdieratlas.nl en verspreidingsatlassen.

4.2 Veldbezoek

Op 18 november 2013 bij 7 °C en helder weer is een eenmalig veldbezoek afgelegd door Bureau van Nierop aan de onderzoekslocatie.

Tijdens het veldbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aanwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek, nesten, holen, uitwerpselen haren etc.).

Daarnaast is er gekeken of er binnen de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn van beschermde soorten.

Hoofdstuk 5. Resultaten onderzoek

5.1 Resultaten literatuurstudie en deskresearch

Aan de hand van de bronnen is gekeken welke relevante soorten in de omgeving zijn waargenomen en of deze in potentie gebruik kunnen maken van de onderzoekslocatie.

5.1.1 Flora

Binnen de onderzoeksgebieden zijn geen waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten. De onderzoekslocatie zelf is soortenarm en bestaat grotendeels uit verharding, daarnaast is er allerlei bouw materiaal opgeslagen. Het is zeer onwaarschijnlijk dat er beschermde planten soorten voorkomen op de locatie, omdat de locatie sterk is verruigt.

5.1.2. Vogels

Er zijn geen waarnemingen bekend van kwetsbare, bedreigde of zeldzame vogelsoorten binnen de onderzoekslocatie of de directe omgeving (m.u.v. de uiterwaarden). Alle Europese wilde vogels worden door de wet uitdrukkelijk als beschermde diersoort aangewezen. Dit betekent dat handelingen die schadelijk zijn in beginsel zijn verboden. Binnen de onderzoekslocatie zelf zijn weinig geschikte broedlocaties aanwezig. Aan de westzijde in het aanwezig struweel kunnen wel vogels broeden.

5.1.3. Grondgebonden zoogdieren

Er zijn geen waarnemingen bekend van kwetsbare, bedreigde of zeldzame zoogdieren binnen de onderzoekslocatie of de in directe omgeving. Binnen de onderzoekslocatie kunnen wel algemene soorten voorkomen zoals bijvoorbeeld; muizen (veldmuis, dwergspitsmuis, huisspitsmuis). Deze kunnen bijvoorbeeld gebruik maken van de opstallen en gebouwen.

5.1.4 Vleermuizen

Er zijn geen waarnemingen bekend van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied of in de directe omgeving. De aanwezige gebouwen en opstallen zijn niet geschikt om te dienen als verblijfplaats. Wel is het mogelijk dat het gebied wordt gebruikt door soorten als de Gewone Dwergvleermuis en de Laatvlieger als foerageergebied. Dit is aannemelijk, omdat dit typische soorten zijn van steden en dorpen, die veelal foerageren langs straten en in tuinen en nabij woningen. Dit zijn twee van de meest algemeen voorkomende soorten in Nederland.

5.1.5 Amfibieën en reptielen

Er zijn geen waarnemingen bekend van amfibieën of reptielen. Binnen het terrein zijn ook geen biotopen aanwezig die in potentie geschikt zijn voor deze soorten. Door het ontbreken van water dat geschikt is voor amfibieën is een voortplantingsbiotoop uitgesloten. Reptielen zijn in de omgeving niet aanwezig en zouden zich ook niet kunnen handhaven binnen de onderzoekslocatie omdat er geen geschikt habitat aanwezig is.

5.1.5 Vlinders en libellen

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde vlinders of libellen uit het onderzoeksgebied of de directe omgeving. Voor libellen is binnen de onderzoekslocatie geen geschikt voortplantingsbiotoop aanwezig, omdat ze daarvoor afhankelijk zijn van water. Hoewel libellen over het algemeen leven en foerageren in de nabijheid van water kunnen ze ook nog op flinke afstand hiervan worden waargenomen, bijvoorbeeld tijdens de jacht. Echter is het plangebied geen essentieel leefgebied voor libellen.

Binnen de onderzoekslocatie komen geen (beschermde) vlinders voor. Dit heeft vooral te maken met de afwezigheid van waardplanten en overige bloeiende planten.

5.1.6 Overige beschermde soorten

Er zijn geen waarnemingen bekend van overige beschermde soorten uit het onderzoeksgebied of de directe omgeving. Op basis van het literatuuronderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden dat de onderzoekslocatie in potentie geschikt kan zijn voor overige beschermde soorten.

5.2 Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek van 18 november 2013 is de gehele onderzoekslocatie geïnspecteerd op de aanwezigheid van beschermde soorten of verblijfplaatsen hiervan. Daarnaast is bepaald of er elementen binnen het terrein aanwezig zijn die in potentie geschikt zijn voor beschermde of kwetsbare soorten.

Tijdens het veldbezoek zijn geen aanwijzingen waargenomen dat het terrein op dit moment als verblijfplaats fungeert voor beschermde of kwetsbare soorten. Er zijn geen holen, of nesten waargenomen. De loodsjes zijn niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, omdat ze een zeer lage bufferwaarde hebben en er geen geschikte wegkruipmogelijkheden zijn. Er zijn geen aanwijzingen dat de loodsen worden gebruikt door vogels.

Hoofdstuk 6. Effectenbeoordeling

De geplande maatregelen, bestaande uit de realisatie van een woningen op een grotendeels verhard terrein met daarop enkele loodsen. Deze maatregelen hebben geen negatieve gevolgen voor beschermde dier- of plantsoorten, omdat er binnen de onderzoekslocatie geen beschermde soorten aanwezig zijn. Er is ook geen aanleiding om te verwachten dat deze zich in de nabije toekomst vestigen op de locatie. Er zijn geen potentiële verblijfplaatsen aangetroffen die eventueel geschikt kunnen zijn voor bijzondere, kwetsbare of beschermde soorten. De geplande maatregelen doen geen afbreuk op beschermde gebieden, omdat deze zich beperken tot de onderzoekslocatie en geen directe of indirecte invloed hebben op de omgeving.

Hoofdstuk 7 Conclusie en aanbeveling

De geplande maatregelen kunnen worden uitgevoerd zonder in strijd te zijn met de Flora- en Faunawet of gebiedsbescherming.

Het is wel altijd aan te bevelen om het struweel wat aan de noord- westzijde naast de loods staat te rooien buiten het broedseizoen. Het is namelijk mogelijk dat er alsnog algemene vogels gaan broeden.

Bijlage 1 Natuurbeschermingswet 1998

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en Faunawet.

De natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden)
- Beschermde Natuurmonumenten
- Wetlands

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies vergunningen maar soms doet het Ministerie dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- Verbetering van de werking in de praktijk
- Verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn

Beschermde natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsmonumenten vervallen: beide zijn nu beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als Natuurmonument. De natuurwaarden waarvoor het natuurmonument was aangewezen worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Bijlage 2 Ecologische Hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123 duizend hectare. Ongeveer 45 procent van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- Bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- Landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- Grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Bijlage 3 Soortenbescherming

Flora- en Faunawet

De Flora- en Faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten. In de Flora- en Faunawet zijn EU - richtlijnen voor de bescherming van soorten opgenomen (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn) en het internationale CITES - verdrag voor de handel in bedreigde diersoorten.

Beschermde soorten

Onder de Flora- en Faunawet zijn als beschermde soorten aangewezen:

- Een aantal inheemse plantsoorten;
- Alle van nature in Nederland voorkomende zoogdieren (behalve de zwarte rat, de bruine rat en de huismus);
- Alle van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- Alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- Alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van de soorten in de Visserijwet 1963);
- Een aantal overige dier- en plantensoorten;

De wet regelt onder meer beheer, schadebestrijding, jacht, handel, bezit en andere menselijke activiteiten die een schadelijk effect kunnen hebben op beschermde soorten.

Doelstelling wet

De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde).

Zorgplicht

In de Flora- en Faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Verbodsbepaling

De Flora- en Faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om ervoor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Deze verbodsbepalingen houden onder andere in dat (beschermde) planten niet geplukt mogen worden. Dieren (beschermd of niet) mogen niet gedood, verwond of gevangen worden. Ook de plaatsen waar dieren verblijven zijn beschermd. Het uitzetten van dieren of planten in de vrije natuur is niet toegestaan, net zomin als het kopen of verkopen van (beschermde) planten of dieren, of producten die van (beschermde) planten of dieren zijn gemaakt.

Beschermde leefomgeving

De Flora- en Faunawet maakt het voor provincies mogelijk een bepaalde plek in landschap aan te wijzen als beschermde leefomgeving. Zo kunnen plaatsen die van groot belang zijn voor het voortbestaan van een planten- of diersoort worden beschermd. Een beschermde leefomgeving kan bijvoorbeeld zijn: een fort of bunker waar vleermuizen overwinteren, een dassenburcht, een plek waar orchideeën groeien of een muur waarop beschermde planten groeien.

Ontheffingen Flora- en Faunawet

De Flora- en Faunawet beschermt planten- en diersoorten door middel van een groot aantal verbodsbepalingen:

- Verboden handelingen bij beschermde planten en dieren. Bijvoorbeeld het verbod op het doden van eekhoorns;
- Verboden en bepalingen voor jacht- en vangmiddelen. Bijvoorbeeld het verbod op het bezit van strikken en vallen.

In bepaalde gevallen zijn uitzonderingen mogelijk op deze verboden. Provincies kunnen ontheffing verlenen voor de bestrijding van dieren die schade toebrengen of voor het beheer van de wildstand. In alle overige gevallen kan het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) een ontheffing verlenen.

De Dienst Regelingen van LNV verleent in de praktijk de meeste ontheffingen. Dit gebeurt op grond van artikel 75 van de Flora- en Faunawet. Deze ontheffingen zijn onder te verdelen in drie categorieën:

- Ruimtelijke ingrepen: ontheffingen die nodig zijn vanwege de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van een gebied, bijvoorbeeld de aanleg van woonwijken, wegen of (natuur)terreinen. Deze ontheffingen kunnen ook worden gegeven voor (onderhouds)werkzaamheden;
- Onderwijs en onderzoek, repopulatie en herintroductie: in het geval van onderwijs en onderzoek kan bijvoorbeeld ontheffing worden verleend voor het vangen van dieren om DNA af te nemen voor wetenschappelijk onderzoek. Een voorbeeld van repopulatie en herintroductie is het uitzetten van otters in natuurgebieden;
- Overigen: deze categorie is zeer ruim. Het kan gaan om ontheffingen van het bezitsverbod of ontheffingen van het gebruik van verboden vangmiddelen. Ook ontheffingen voor het gebruik van biologische bestrijders in tuinbouwkassen zijn mogelijk. Als een provincie geen ontheffing kan verlenen voor schade- en overlastbestrijding, verleent de Dienst Regelingen deze soms.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en Faunawet. De voorwaarden die zijn verbonden aan deze vrijstelling hangt af de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. De volgende beschermingsregimes worden onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 - algemene soorten - lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 - overige soorten - middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 - genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AmvB - zwaarste beschermingsregime.

Vogels zijn niet opgenomen in de tabellen. Alles vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is het hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (categorie 1 t/m 4 vogelsoorten), nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overig vogelsoorten) en nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (categorie 5 vogelsoorten).

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is derhalve geen ontheffing nodig.

Ruimtelijke ingrepen

Als bij werkzaamheden in de openbare ruimte een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten is een ontheffing of vrijstelling nodig van artikel 75 van de Flora- en Faunawet. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) kan deze ontheffing verlenen. In de soortendatabase is te zien of een soort beschermd is

Uitgebreide toets

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in Bijlage IV van de Habitatrictlijn staan, voor beschermde vogelsoorten en voor soorten die staan vermeld in Bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (tabel 3 van het overzicht van soorten). Bij de uitgebreide toets wordt bekeken of:

- er een alternatief is voor de geplande activiteit;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang;
- de activiteiten de soort in zijn voortbestaan bedreigt.

In of bij de wet genoemde belangen zijn:

- Onderzoek en onderwijs;
- Re-populatie en herintroductie;
- Bescherming van flora en fauna;
- Veiligheid luchtverkeer;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van openbaar belang;
- Het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom;
- Belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw;
- Bestendig gebruik;
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Lichte toets

De lichte toets geldt voor de beschermde soorten die staan vermeld in Bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (tabel 1 en 2 van het overzicht van soorten). Bij de lichte toets wordt nagegaan of de activiteit niet leidt tot aantasting van de instandhouding van de soort.

Vrijstelling

Sommige activiteiten kunnen zonder ontheffing worden uitgevoerd. Dit mag zelfs als er schadelijke effecten optreden voor beschermde dier- en plantensoorten. Voor de volgende activiteiten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en Faunawet:

- Regulier beheer en onderhoud (bijvoorbeeld beheer van infrastructuur, natuurbeheer, landbouw, bosbouw);
- Regulier gebruik (bijvoorbeeld defensie, recreatie);
- Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (bijvoorbeeld woningbouw, aanleg van infrastructuur, natuurontwikkeling).

Deze vrijstelling geldt zonder verdere voorwaarden voor activiteiten die een bedreiging zijn voor de soorten uit tabel 1 uit Bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Activiteiten die schade kunnen berokkenen aan beschermde soorten uit tabel 2 en 3 uit deze bijlage, moeten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. In zo'n gedragscode staat hoe door zorgvuldig handelen, schade aan planten- en diersoorten zo veel mogelijk kan worden voorkomen. De minister van LNV moet de gedragscode hebben goedgekeurd.

Let op: de vrijstelling geldt alleen als er daadwerkelijk en aantoonbaar wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode.

Onder de activiteiten die voor vrijstelling in aanmerking komen vallen niet:

- beheer van dieren;
- bestrijding van schade door dieren.

Voor beheer van dieren en schadebestrijding kent de Flora- en Faunawet aparte vrijstellingen en ontheffingsmogelijkheden. Deze zijn vastgelegd in de artikelen 65 tot en met 74 van deze wet, in het Besluit beheer en schadebestrijding dieren en in de Regeling beheer en schadebestrijding dieren. De provincies voeren dit deel van de Flora- en Faunawet uit en kunnen hierover meer informatie geven.